

Biskop Atle Sommerfeldt:

Visitaspreken Eidsberg kirke – Lukas 10,21-24

31.mai 2015

Vi har nettopp døpt Alma, Iver og Trym. Det er en flott handling og den har blitt gjennomført i gjenkjennbare seremonier i denne døpefonten i 800 år.

Tidligere ble barnet dukket helt ned i vannet, språket var latin de første hundreårene og enkeltheter i ritualets formuleringer er forandret. Ikke minst har levekårene til menneskene som kom til døpefonten vært svært forskjellig gjennom generasjonene. Barnas forventede levealder er mer enn fordoblet siden middelalderen, og har økt med 30 år bare siden forrige århundreskifte.

Men ordene «døpes til Faderen, Sønnen og Den hellige ånds navn» har blitt gjentatt i hver eneste dåp i alle disse hundreårene, for fattig og rik, innflytter og bofast, jente og gutt. Den treenige Guds handling i dåpen har inkludert dem alle i livs- og dødsfellesskapet med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Dåpens fellesskap med Kristus gjør at vi er ett fellesskap gjennom tidene og på alle steder.

Vi kan forstå mye av det som skjer i dåpen. Den setter barnet inn i en stor sammenheng av familie og slekt, dåpsdagen gir mulighet til en skikkelig familiefest av det nye livet, vannet knytter oss til hele skaperverket, og barnet blir medlem i kirkens verdensvide fellesskap.

Men de fleste av oss må samtidig erkjenne at det er sider ved dåpen det er vanskelig å forstå. Det er og blir et mysterium at Gud, hele skaperverkets grunn og hersker, bryr seg om hver enkelt av oss. Det er vanskelig å fatte at Gud som har så store visjoner for mennesker og samfunn, kan godta at en baby som ikke har gjort eller trodd eller ment eller bidratt noen verdens ting, skal få del i Guds evighet.

I vårt lille hjørne av verden er det også noen som avskriver det vi ikke forstår. De fastholder den gamle tanken om at Gud er så usannsynlig at det er greiest å avsette ham. Det er bedre å satse på det vi kan se og forklare med fornuften og tankens hjelp.

For de av oss som innser at tilværelsen består av mer enn det vi kan måle og veie og tenke oss frem til, er heller ikke troen på Gud alltid like enkel. Det er mange røster som med krav på visdom hevder å vite svært bestemt og presist hvordan Gud er, hva Gud gjør og hvilke krav Gud stiller til oss og særlig til andre enn dem selv.

Midt i dette mangfoldet av kloke og kunnskapsrike mennesker kommer Jesus oss i møte i avsnittet vi hørte lest fra Lukasevangeliet.

For det første minner Jesus oss om at Gud er større enn alt det vi kan sette på en formel. I salmen vi sang ved begynnelsen av gudstjenesten, og som er Den norske kirkes kjennemerke, uttrykker Petter Dass det slik:

«Gud er Gud om alle land lå øde, Gud er Gud om alle mann var døde».

Gud er større enn alt vi kan forestille oss og uttrykke. Jesus advarer oss derfor mot alle forsøkene «de vise og forstandige» gjør på å fange Gud i sine egne erfaringer og forestillinger. Det er i de «umyndige små» vi ser Guds handling for menneskene tydeligst, sier Jesus.

I dag er Guds handling blitt synlig for oss da Gud tok i mot Alma, Iver og Trym i dåpen mens de enda er «umyndige små». Tydeligere kan det ikke vises at Gud er nær hver enkelt av oss og tar oss inn i sin favn uten at vi presterer eller tror noe som helst.

For det andre hjelper Jesus oss til å vite hvordan Gud er. Når Gud er langt større enn det vi kan fatte og begripe, bortsett for det vi kan se, kunne det bety at Gud er utilgjengelig for oss. Jesus forsikrer oss om at slik er det ikke. Jesus selv er det bilde Gud har gitt oss. Han viser oss hvem Gud er og hva Gud gjør.

I vår tid er ordet «ikon» knyttet til symbolene vi har på smarttelefonen eller datamaskinen. Vi trykker på et enkelt bilde og får dermed tilgang til en virkelighet med nyttige – og unyttige – hjelpemidler og kunnskap. Dette muliggjøres ved en, etter mitt kunnskapsnivå, komplisert teknologi. Det enkle bildet bringer en annen virkelighet til meg.

Det var ikke Steve Jobs eller Bill Gates som oppfant begrepet «ikon». Ordet er gresk og Paulus forteller oss i Kollosserbrevet at Jesus er Guds ikon i verden. Jesus er ikke det eneste bildet av Gud – alle mennesker bærer med seg en flik av Guds virkelighet fordi vi alle er skapt i Guds bilde. Men Jesus er det fullkomne bildet i verden av den usynlige Gud. I dåpen knyttes vi sammen med ham, og får derfor tilgang til Guds virkelighet bak det vi ser og bildet viser oss.

Enkeltmenneskers «profetiske åpenbaringer» og maktpersoner beslutninger viser oss ikke Gud. Det er Jesus som viser oss Gud. Alle utsagn om Gud og Guds handling må prøves på det bildet Jesus gir oss av Gud. Det er Jesus, og ingen annen, som er den usynlige Guds bilde i verden. Det er tilliten til at Jesus viser oss Gud som gjør av vi ved dåpen fremsier trosbekjennelsen. Denne felles bekjennelsen oppsummerer i noen korte setninger helheten i Guds handlinger for oss og erkjennelsen av at Jesus er Guds bilde. Denne bekjennelsen har lydt ved denne døpefonten i disse 800 årene, og vi fremsier den sammen med alle slektene som har gått foran oss.

Kirken har helt fra den første tid malt bilder av Jesus for at folket skal se ham og slik bli minnet på at vi i dette mennesket har tilgang til å se Gud selv. Her i kirken har vi to ikoner – det er bilder av Jesus som knytter an til kirkens første århundrer, og viderefører også inn i vårt kirkerom den billedkunsten som har levd i den østlige delen av kristenheten i de ortodokse kirkene. Ikonenes tilstedeværelse i dette kirkerommet tydeliggjør at de dømte tilhører det verdensvide fellesskapet i kirken.

Ikonene nøyer seg ikke med å fremstille Jesus som menneske og som en av oss. De vil også hjelpe oss til å se inn i den virkeligheten Jesus kom fra ved Guds høyre hånd og som han vendte tilbake til. Jesus er bildet av den usynlige allherskeren. Ikonet er derfor et vindu til den himmelske herlighet som vi kan se inn i og ane den fullkommenheten så mange av oss lengter etter.

Ikonets billedperspektiv er omvendt. Når vi ser inn i bildet, ser vi ikke lenger og lenger inn slik vi gjør i vanlige malerier. Perspektivet er omvendt og bildets virkelighet kommer derfor til oss. Den himmelske herlighet som ikonet gir et glimt av, kommer til oss og vår hverdag.

Rett i forlengelsen av Jesu avvising av vise, forstandige, konger og profeter som grunnlaget for å avdekke Guds handlinger for menneskene, kommer det en skriftlærd til Jesus og spurte hva han kal gjøre for å arve evig liv. Så følger Jesu fortelling om den barmhjertige samaritaner der Jesus løfter fram en utenforstående og ekskludert som forbilde for den lovkyndige. Slik Gud har sendt Jesus til menneskene for å vise hvem Gud er, sender Gud Alma, Iver og Trym og alle dømte mennesker inn i samfunnet og til menneskene her for å utføre barmhjertighet og kjempe for rettferdighet sammen med hele Guds menneskehet.

Alma, Iver og Trym vil vokse opp i en virkelighet med mange forvirrede røster, de vil gjøre seg alle slags erfaringer og de vil være med å forme samfunnet i arbeid og fritid. Hverdagen deres vil gjennomgå store forandringer. Det eneste som er sikkert er at den verden de vil være med å forme, vil være annerledes enn den verden de ble født inn i.

Men midt i dette foranderlige livet, vil dagens dåpshandling stå fast. Det Gud har gjort i dag kan ingen forandringer i dem eller rundt dem rive ned eller ødelegge. Like åpen som Guds favn har vært i dag, vil den være i årene som kommer. I dåpen synliggjøres Jesu tilstedeværelse i vår tid og gir oss i vannet et følbart uttrykk - et symbol, et ikon - på at Gud tar i mot oss som «uforstandige», slik som vi er, i kjærlighet og nåde. Det er bildet Jesus gir oss av Gud, det er virkeligheten vi kan leve i og død på.

Og for å minne oss om at det er slik Gud er – full av nåde og kjærlighet - inviterer Gud oss alle til igjen å kjenne Jesu tilstedeværelse i våre liv i nattverdens brød og vin. Da stadfester Gud dåpens nåde. Der styrker Gud oss og holder oss oppe i hverdagen og helt inn i det evige liv.